TIESAS SPRIEDUMS (piektā palāta)

2017. gada 8. jūnijā*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu — Brīvības, drošības un tiesiskuma telpa — Maksātnespējas procedūras — Regula (EK) Nr. 1346/2000 — 4. un 13. pants — Akti, kas kaitē visiem kreditoriem — Apstākļi, kādos attiecīgais akts var tikt apstrīdēts — Akti, uz kuriem attiecas tādas dalībvalsts tiesību akts, kas nav procedūras sākšanas valsts — Akts, kas, pamatojoties uz šo tiesību aktu, ir neapstrīdams — Regula (EK) Nr. 593/2008 — 3. panta 3. punkts — Tiesību akti, ko izvēlējušās puses — Visu attiecīgās situācijas elementu atrašanās procedūras sākšanas valstī — Ietekme

Lieta C-54/16

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Tribunale Ordinario di Venezia* (Venēcijas tiesa, Itālija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2016. gada 7. janvārī un kas Tiesā reģistrēts 2016. gada 29. janvārī, tiesvedībā

Vinyls Italia SpA, bankrotējusi,

pret

Mediterranea di Navigazione SpA.

TIESA (piektā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs Ž. L. da Krušs Vilasa [*J. L. da Cruz Vilaça*], tiesneši M. Bergere [*M. Berger*] (referente), E. Borgs Bartets [*A. Borg Barthet*], E. Levits un F. Biltšens [*F. Biltgen*],

ģenerāladvokāts M. Špunars [*M. Szpunar*],

sekretārs M. Aleksejevs [*M. Aleksejev*], administrators,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2016. gada 1. decembra tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza

— *Vinyls Italia SpA*, bankrotējusi, vārdā – *S. Girotto*, *F. Marrella* un *M. Pizzigati*, *avvocati*,

— *Mediterranea di Navigazione SpA* vārdā – *M. Maresca*, *F. Campodonico*, *L. Fabro* un *G. Duca*, *avvocati*,

— Itālijas valdības vārdā – *G. Palmieri*, pārstāve, kam sākotnēji palīdzēja *D. Del Gaizo*, vēlāk – *P. Pucciariello*, *avvocati dello Stato*,

— Grieķijas valdības vārdā – *E. Zisi* un *S. Charitaki*, pārstāves,

* Tiesvedības valoda – itāļu.

— Eiropas Komisijas vārdā – *E. Montaguti* un *M. Heller*, kā arī – *M. Wilderspin*, pārstāvji,

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus 2017. gada 2. marta tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Padomes 2000. gada 29. maija Regulas (EK) Nr. 1346/2000 par maksātnespējas procedūrām (OV 2000, L 160, 1. lpp.) 13. pantu.

2 Šis lūgums ir iesniegts saistībā ar tiesvedību starp *Vinyls Italia SpA*, bankrotējusi, un *Mediterranea di Navigazione SpA* (turpmāk tekstā – "*Mediterranea*") par atcelšanas prasību, pieprasot, lai šī pēdējā sabiedrība atmaksātu summas, ko tai esot samaksājusi pirmā no šīm minētajām sabiedrībām sešus mēnešus pirms tās bankrota pasludināšanas.

Atbilstošās tiesību normas

Romas konvencija

3 Konvencijas par tiesību aktiem, kas piemērojami līgumsaistībām, kura atvērta parakstīšanai Romā 1980. gada 19. jūnijā (OV 1980, L 266, 1. lpp.; turpmāk tekstā – "Romas konvencija"), 3. panta 1. punktā ir noteikts:

"Līgumu reglamentē tie tiesību akti, kurus izvēlas puses. Izvēlei ir jābūt skaidri izteiktai vai pietiekami skaidri paustai līguma noteikumos vai pēc lietas apstākļiem [..]."

4 Romas konvencijas Pirmā protokola par to, kā Eiropas Kopienu Tiesa interpretē Romas konvenciju par tiesību aktiem (OV 1989, L 48, 1. lpp.), 2. pantā ir uzskatītas dalībvalstu tiesas, kurām ir tiesības lūgt Tiesai taisīt prejudiciālu nolēmumu par jautājumu, kas radies tajā izskatāmajā lietā, kura attiecas uz šīs konvencijas interpretāciju. Attiecībā uz Itālijas Republiku šīs tiesības ir rezervētas *Corte suprema di cassazione* (Kasācijas tiesa) un *Consiglio di Stato* (Valsts padome).

Savienības tiesības

Regula Nr. 1346/2000

5 Regulas Nr. 1346/2000 preambulas 23. un 24. apsvērumā ir noteikts:

"(23) Attiecībā uz šajā regulā ietvertajiem jautājumiem jānosaka vienoti tiesību normu kolīziju noteikumi, kas to piemērošanas jomā aizstāj valstu starptautisko privāttiesību noteikumus. Ja nav norādīts citādi, jāpiemēro tās dalībvalsts tiesību akti, kura sāk procedūru (*lex concursus*). Šim tiesību normu kolīziju noteikumam jābūt spēkā gan galvenajā procedūrā, gan vietējās procedūrās. *Lex concursus* nosaka maksātnespējas procedūras sekas, gan procesuālās, gan materiālās, attiecībā uz iesaistītajām personām un tiesiskajām attiecībām. Tas regulē visus maksātnespējas procedūras sākšanas, izpildes un noslēgšanas nosacījumus.

(24) Maksātnespējas procedūru automātiska atzīšana, kurām parasti piemēro procedūras sākšanas valsts tiesību aktus, var būt pretrunā ar noteikumiem, saskaņā ar kuriem darījumus veic citās dalībvalstīs. Lai aizsargātu tiesisko paļāvību un darījumu drošību dalībvalstīs, kas nav procedūras sākšanas valsts, jāparedz vairāki vispārējo noteikumu izņēmumi."

6 Minētās Regulas Nr. 1346/2000 4. pantā ir noteikts:

"1. Ja vien šajā regulā nav noteikts citādi, uz maksātnespējas procedūru un tās sekām attiecas tās dalībvalsts tiesību akti, kuras teritorijā šāda procedūra ir sākta, turpmāk [saukta] "procedūras sākšanas valsts".

2. Procedūras sākšanas valsts tiesību akti paredz nosacījumus šādu procedūru sākšanai, to izpildei un izbeigšanai. Cita starpā tie nosaka:

[..]

m) noteikumus attiecībā uz to juridisko aktu spēkā neesamību, atzīšanu par spēkā neesošiem un nepiemērošanu, kas kaitē [visiem] kreditoriem."

7 Saskaņā ar Regulas Nr. 1346/2000 13. pantu:

"Šīs regulas 4. panta 2. punkta m) apakšpunktu nepiemēro, ja persona, kas guvusi labumu no akta, kas kaitē visiem kreditoriem, sniedz pierādījumu, ka:

— uz minēto juridisko aktu attiecas tādas dalībvalsts tiesību akts, kas nav procedūras sākšanas valsts,

un ka

— minētais tiesību akts [šajā gadījumā] nekādiem līdzekļiem neļauj apstrīdēt attiecīgo lietu [attiecīgo aktu]."

Romas I regula

8 Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 17. jūnija Regulas (EK) Nr. 593/2008 par tiesību aktiem, kas piemērojami līgumsaistībām (Roma I) (OV 2008, L 177, 6. lpp.; turpmāk tekstā – "Romas I regula"), 1. panta 1. punkta pirmajā daļā ir paredzēts:

"Šo regulu piemēro līgumsaistībām civillietās un komerclietās gadījumos, kas saistīti ar tiesību normu kolīziju."

9 Romas I regulas 3. panta "Izvēles brīvība" 1. un 3. punktā ir noteikts:

"1. Līgumu reglamentē tiesību akti, kurus izvēlas puses. Izvēli vai nu skaidri izdara, vai arī to nepārprotami izsaka līguma noteikumi vai lietas apstākļi. Puses pēc savas izvēles var izvēlēties tiesību aktus, kas piemērojami visam līgumam vai tikai tā daļai.

[..]

3. Ja izvēles izdarīšanas laikā visi citi būtiskie situācijas elementi atrodas citā valstī, kas nav valsts, kuras tiesību aktiem par labu izdarīta izvēle, pušu izvēle neskar to minētās citas valsts tiesību aktu piemērošanu, no kuriem nevar atkāpties, savstarpēji vienojoties."

Itālijas tiesības

10 *Legge fallimentare* (Bankrotu likums), kas ir apstiprināts ar 1942. gada 16. marta *regio decreto n. 267* (Karaļa dekrēts Nr. 267; *GURI* Nr. 81, 1942. gada 6. aprīlis), 67. panta 2. punktā ir noteikts:

"Ja likvidators pierāda, ka otra puse zināja par parādnieka maksātnespējas stāvokli, tiek atsaukti – arī trešo personu – nomaksāti un veicami parādu maksājumi, akti par atlīdzību un akti, kas rada pirmtiesības attiecībā uz parādu iegūšanu, kuri radušies vienlaikus, ja tie ir veikti ne vairāk kā sešus mēnešus pirms paziņojuma par bankrotu."

11 *Codice di procedura civile* (Civilprocesa kodekss; turpmāk tekstā – "*CPC*") 167. pantā ir noteikts:

"Iebildumu rakstā atbildētājam ir jānorāda visi aizstāvības pamati, izsakot viedokli par prasītāja izvirzītajiem faktiem, jānorāda kontaktinformācija, tā nodokļu maksātāja numurs, pierādīšanas līdzekļi, uz kuriem viņš vēlas balstīties, kā arī dokumenti, ko tas pievieno lietai, un jāformulē savi prasījumi.

Tam ir jāformulē iespējamās pretprasības un procesuālie iebildumi un iebildumi pēc būtības, kas nevar tikt izvirzīti pēc tiesas ierosmes, pretējā gadījumā tie uzskatāmi par noilgušiem. [..]"

12 *CPC* 183. pantā ir noteikts:

"Tiesas sēdē, kas noteikta, lai pirmo reizi uzklausītu puses [..]

[..] puses var precizēt un grozīt jau formulētos prasījumus, iebildumus un apsvērumus.

[..]

Ja tas tiek prasīts, tiesnesis var piešķirt pusēm šādus imperatīvus termiņus:

1) 30 dienu papildu termiņu procesuālo rakstu iesniegšanai attiecībā vienīgi uz jau izteikto prasījumu, iebildumu un apsvērumu paskaidrojumiem vai grozījumiem;

[..]

3) 20 dienu papildu termiņu vienīgi attiecībā uz norādēm uz pretējiem pierādījumiem."

Apvienotās Karalistes tiesības

13 *Insolvency Act 1986* (1986. gada Bankrotu likums; turpmāk tekstā – "*IA 1986*"), kas ir piemērojams Anglijā un Velsā, 239. panta 2. un 3. punktā ir noteikts:

"2. Ja sabiedrība atbilstošā datumā [kas ir definēts *IA 1986*] nosaka labvēlīgu attieksmi pret personu, likvidators var lūgt tiesai īstenot pasākumu, pamatojoties uz šo nodaļu.

3. Saskaņā ar turpmāk minētajiem noteikumiem tiesa, kurā ir iesniegts šis lūgums, veic pasākumu, ko tā uzskata par piemērotu, lai atjaunotu situāciju, kāda būtu bijusi, ja sabiedrība nebūtu noteikusi minēto labvēlīgo attieksmi.

[..]"

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

14 Pamatlietā, ko izskata *Tribunale Ordinario di Venezia* (Venēcijas tiesa, Itālija), ir strīds starp *Vinyls Italia*, bankrotējušu sabiedrību, kas ir reģistrēta Venēcijā, un *Mediterranea*, kuras juridiskā adrese ir Ravennā [*Ravenne*] (Itālija), par tādu divu maksājumu (turpmāk tekstā – "strīdīgie maksājumi") atsaukšanas prasību, kas ir izdarīti, izpildot 2008. gada 11. martā noslēgtu fraktēšanas līgumu, kura spēkā esamība tika pagarināta ar 2009. gada 9. decembra papildu vienošanos. Šos maksājumus, kuru kopējā summa ir EUR 447 740,27, *Vinyls Italia* veica *Mediterranea*, pirms attiecībā uz pirmo no šīm sabiedrībām tikta sākta ārkārtas maksātnespējas procedūra, kā rezultātā tā tika atzīta par bankrotējušu.

15 Pamatlietā *Vinyls Italia* likvidators apgalvoja, ka strīdīgie maksājumi tika veikti ar nokavēšanos attiecībā pret līgumā noteiktajiem termiņiem laikā, kad bija vispārzināms, ka šī sabiedrība ir maksātnespējīga, un ka šie maksājumi varēja tikt apstrīdēti saskaņā ar Bankrotu likuma 67. panta 2. punktu.

16 *Mediterranea* iebilst pret strīdīgo maksājumu atsaukšanu un apgalvo, ka tie ir izdarīti, izpildot līgumu, kam puses ir izvēlējušās piemērot Anglijas tiesības. Atbilstoši šīm tiesībām, kas ir noteicošas saskaņā ar Regulas Nr. 1346/2000 13. pantu, strīdīgie maksājumi neesot apstrīdami. Pamatojot šo argumentāciju, *Mediterranea* iesniedza Apvienotajā Karalistē reģistrēta advokāta ar zvērestu apliecinātu deklarāciju, kurā ir secināts, ka šajā gadījumā Anglijas tiesības neļauj atsaukt strīdīgos maksājumus.

17 Savukārt *Vinyls Italia* uzskata, ka Regulas Nr. 1346/2000 13. pantā ir paredzēta procesuāla iebilde. Tomēr pēdējo minēto pašu par sevi nevar izvirzīt tiesa pēc savas ierosmes, bet tas esot jādara ieinteresētajai pusei termiņā, kas ir noteikts tās dalībvalsts procesuālajās tiesībās, kurā atrodas tiesa, kurā ir celta apstrīdēšanas prasība. Šajā lietā šis iebildums esot izvirzīts novēloti.

18 Iesniedzējtiesa vispirms norāda, ka atbilstoši Regulas Nr. 1346/2000 4. panta 2. punkta m) apakšpunktam atzīšanai par spēkā neesošu vai aktu, kas kaitē visiem kreditoriem, nepiemērojamībai ir piemērojami atbilstoši *lex fori concursus* noteiktie tiesību akti, tas ir, Itālijas tiesību aktu normas par maksātnespēju, proti, šajā lietā Bankrotu likuma 67. panta 2. punkts. Šī tiesību norma ļaujot atsaukt strīdīgos maksājumus gadījumā, ja *Mediterranea* zināja par *Vinyls Italia* maksātnespēju šo maksājumu izdarīšanas brīdī.

19 Savukārt šī tiesa atgādina, ka atbilstoši Regulas Nr. 1346/2000 13. pantam šīs regulas 4. panta 2. punkta m) apakšpunktu nepiemēro, ja persona, kura guvusi labumu no akta, kas kaitē visiem kreditoriem, sniedz pierādījumu, ka šim aktam ir piemērojami citas dalībvalsts, kas nav procedūras sākšanas valsts, tiesību akti un ka minētais tiesību akts šajā gadījumā nekādiem līdzekļiem neļauj apstrīdēt šo aktu. Iesniedzējtiesa precizē, ka, kaut arī *Mediterranea* ir izvirzījusi iebildumus šajā ziņā, tā to ir darījusi pēc Itālijas procesuālajās tiesībās paredzētā termiņa "procesuālu iebildumu" iesniegšanai beigām šo tiesību izpratnē.

20 Turpinājumā iesniedzējtiesa norāda, ka līguma noteikums, kurā ir paredzēts, ka pamatlietā aplūkojamam līgumam ir piemērojamas Anglijas tiesības, varētu ietilpt Romas I regulas piemērošanas jomā. Saskaņā ar šīs regulas 1. panta 1. punktu šī regula attiecoties uz "gadījumiem, kas saistīti ar tiesību normu kolīziju", un tās 3. panta 3. punktā ir paredzētas robežas tā likuma iedarbībai, kuru ir izvēlējušās puses. Tomēr pamatlietā aplūkotajā situācijā skaidri neesot saskatāma tiesību kolīzija. Tā attiecoties uz fraktēšanas līgumu, kas noslēgts Itālijā, starp divām sabiedrībām saskaņā ar Itālijas tiesībām, kuras ir reģistrētas šajā dalībvalstī, par ķimikāliju pārvadāšanu ar kuģi, kas kuģo ar Itālijas karogu. Turpretim minētais līgums esot sagatavots angļu valodā, un tas ietverot noteikumu, kurā ir paredzēts, ka ir piemērojamas Anglijas tiesības, kā arī noteikumu, kurā ir noteikts, ka kompetence ir *London Maritime Arbitrators Association* (Londonas jūras arbitru asociācija).

21 Visbeidzot iesniedzējtiesa norāda, ka no *Mediterranea* ar zvērestu apliecinātas liecības pamattiesvedībā izriet, ka Anglijas tiesības neizslēdz vispārīgi un abstrakti jebkādu iespēju apstrīdēt strīdīgos maksājumus, bet paredz šai iespējai nosacījumus, kuri pēc būtības atšķiras no tiem, kas ir noteikti

lex fori concursus. *IA 1986* 239. panta 2. punktā esot prasīts likvidatoram iesniegt pierādījumu par parādnieka īpašo gribu nostādīt labvēlīgākā situācijā maksājuma adresātu kreditoru, nevis pierādījumus par to, ka kreditors zināja par parādnieka maksātnespēju.

22 Šajos apstākļos *Tribunale Ordinario di Venezia* (Venēcijas tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai "pierādījums", ko Regulas Nr. 1346/2000 13. pantā uzdots sniegt personai, kura guvusi labumu no akta, kas kaitē visiem kreditoriem, lai iebilstu pret šī akta apstrīdēšanu saskaņā ar *lex fori concursus* normām, ietver pienākumu izvirzīt procesuālu iebildi šaurā nozīmē termiņos, kuri noteikti tiesas, kas izskata lietu, valsts procesuālajā likumā, piemērojot atbrīvojuma noteikumu, kurš paredzēts regulā, un pierādot, ka pastāv abi šajā tiesību normā izvirzītie priekšnoteikumi? Vai Regulas Nr. 1346/2000 13. pants ir piemērojams, ja ieinteresētā persona to piemērot ir lūgusi tiesvedības gaitā, arī pēc termiņiem, kādi tiesas, kas izskata lietu, valsts procesuālajā likumā ir noteikti procesuālajām iebildēm, – vai tas ir piemērojams arī *ex officio*, ar nosacījumu, ka ieinteresētā persona ir sniegusi pierādījumus tam, ka uz aktu, kas rada kaitējumu, attiecas citas dalībvalsts *lex causae*, kuras tiesību aktos nav atļauts šajā konkrētajā gadījumā apstrīdēt šo aktu ne ar kādiem līdzekļiem?

2) Vai norāde uz *lex causae* regulējumu, kura ietverta Regulas Nr. 1346/2000 13. pantā, lai noteiktu, vai "minētais tiesību akts nekādiem līdzekļiem neļauj apstrīdēt attiecīgo lietu [aktu]", ir jāinterpretē tādējādi, ka personai, kurai ir pierādīšanas pienākums, ir jāsniedz pierādījumi tam, ka konkrētajā lietā *lex causae* vispārīgi un abstrakti nav paredzēti nekādi līdzekļi, ar kuriem apstrīdēt aktu, kāds šajā lietā atzīts par tādu, kas rada kaitējumu, – tas ir, līgumiskā parāda maksājumu – vai tā ir jāinterpretē tādējādi, ka personai, kurai ir šāds pienākums, ir jāsniedz pierādījumi tam, ka, ja *lex causae* ir atļauts apstrīdēt šāda veida aktu, konkrēti nav izpildīti priekšnoteikumi – kas atšķiras no tiem, kuri ietverti *lex fori concursus* –, kuri izvirzīti, lai tiesā iesniegtajā lietā varētu notikt apstrīdēšana?

3) Vai atkāpi ietverošais regulējums, kas paredzēts Regulas Nr. 1346/2000 13. pantā, – ņemot vērā tā jēgu un mērķi aizsargāt pušu tiesisko paļāvību uz akta stabilitāti atbilstoši *lex causae* – var tikt piemērots arī tad, ja līgumslēdzējas puses ir reģistrētas vienā un tajā pašā dalībvalstī, kuras tiesību akti tātad acīmredzot kļūs par *lex fori concursus* gadījumā, ja kādai no pusēm iestāsies maksātnespēja, un puses, izmantodamas līguma noteikumu par citas dalībvalsts tiesību aktu izvēli, panāk, ka aktu par šī līguma izpildi atsaukšanai tiek piemēroti *lex fori concursus* obligātie noteikumi, kas paredzēti, lai aizsargātu kreditoru vienlīdzības principu, kaitējot visiem kreditoriem gadījumā, ja iestājusies maksātnespēja?

4) Vai Romas I regulas 1. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka "gadījumi, kas saistīti ar tiesību normu kolīziju" saistībā ar regulas piemērojamību ietver arī gadījumu, kad vienā dalībvalstī starp sabiedrībām, kuras reģistrētas tajā pašā dalībvalstī, ir noslēgts fraktēšanas līgums ar noteikumu par citas līgumslēdzējas valsts tiesību aktu izvēli?

5) Vai tad, ja atbilde uz ceturto jautājumu ir apstiprinoša, Romas I regulas 3. panta 3. punkts kopsakarā ar Regulas Nr. 1346/2000 13. pantu ir jāinterpretē tādējādi, ka pušu izvēle attiecināt uz līgumu citas dalībvalsts tiesību aktus, nevis tās dalībvalsts tiesību aktus, kurā atrodas "visi citi būtiskie situācijas elementi", neliedz piemērot pēdējās minētās dalībvalsts tiesību aktu obligātās normas, kuras ir piemērojamas kā *lex fori concursus* attiecībā uz iespēju apstrīdēt aktus, kuri īstenoti pirms maksātnespējas, kaitējot visiem kreditoriem, tādējādi šai izvēlei kļūstot pārākai par atbrīvojuma noteikumu, kurš paredzēts Regulas Nr. 1346/2000 13. pantā?"

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pirmo jautājumu

23 Uzdodot pirmo jautājumu, iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Regulas Nr. 1346/2000 13. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tajā ir paredzēts pienākums personai, kura guvusi labumu no akta, kas kaitē visiem kreditoriem, lai tā varētu iebilst pret šī akta apstrīdēšanu saskaņā ar *lex fori concursus* normām, izvirzīt procesuālu iebildi tādā formā un termiņos, kas noteikti tās dalībvalsts procesuālajā likumā, kuras teritorijā tiek izskatīta lieta, vai arī tiesa, kas izskata lietu, pēc savas ierosmes var piemērot arī Regulas Nr. 1346/2000 13. pantu, vajadzības gadījumā pēc attiecīgajai pusei paredzētā termiņa beigām.

24 Vispirms jāatgādina, ka atbilstoši Regulas Nr. 1346/2000 13. pantam šīs regulas 4. panta 2. punkta m) apakšpunktu nepiemēro, ja persona, kura guvusi labumu no akta, kas kaitē visiem kreditoriem, pierāda, ka uz minēto aktu attiecas tādas dalībvalsts tiesību akts, kas nav procedūras sākšanas valsts (turpmāk tekstā – "*lex causae*"), un ka *lex causae* šajā gadījumā nekādiem līdzekļiem neļauj apstrīdēt šo aktu.

25 Kā Tiesa ir nospriedusi, Regulas Nr. 1346/2000 13. pants skaidri reglamentē pierādīšanas pienākuma noteikšanu, bet tajā nav normu par sīkākiem procesuālajiem aspektiem. Tādējādi šajā pantā nav ietvertas normas it īpaši par pierādīšanas noteikumiem, pierādījumiem, kas ir pieņemami kompetentajā valsts tiesā, vai principiem, kas reglamentē to, kā šī tiesa izvērtē tai iesniegtajiem pierādījumiem piemītošo pierādījumu spēku (spriedums, 2015. gada 15. oktobris, *Nike European Operations Netherlands*, C-310/14, EU:C:2015:690, 27. punkts). Tas pats attiecas uz citiem procesuālajiem aspektiem, piemēram, it īpaši formu un termiņu, lai atsauktos uz minēto pantu strīdā.

26 No pastāvīgās judikatūras izriet, ka, ja Savienības tiesībās šie noteikumi nav saskaņoti, šādi noteikumi ir jāparedz katras dalībvalsts tiesību sistēmā saskaņā ar procesuālās autonomijas principu, bet ar nosacījumu, ka tie nav mazāk labvēlīgi par noteikumiem, kas reglamentē līdzīgas situācijas, uz kurām attiecas valsts tiesības (līdzvērtības princips), un ka tie nepadara praktiski neiespējamu vai pārmērīgi neapgrūtina to tiesību īstenošanu, kas piešķirtas Savienības tiesībās (efektivitātes princips) (spriedums, 2015. gada 15. oktobris, *Nike European Operations Netherlands*, C-310/14, EU:C:2015:690, 28. punkts un tajā minētā judikatūra).

27 Līdz ar to forma un termiņš, lai atsauktos uz Regulas Nr. 1346/2000 13. pantu strīdā, kurš attiecas uz akta, kas kaitē visiem kreditoriem, atsaukšanu, saskaņā ar *lex fori concursus* paredzētajiem noteikumiem, kā arī par jautājumu, vai tiesa, kas izskata šo strīdu, var piemērot šo pantu pēc savas ierosmes, ietilpst dalībvalsts, kuras teritorijā tiek izskatīta minētā lieta, procesuālajās tiesībās.

28 Šo secinājumu neliek apstrīdēt tas, ka ar Regulas Nr. 1346/2000 13. pantu ieviestais izņēmuma režīms ietver arī noilguma termiņus, atsaukšanas prasības celšanas termiņus un noilguma termiņus, kas ir paredzēti *lex causae*, kā Tiesa to ir nospriedusi savā 2015. gada 16. aprīļa spriedumā *Lutz* (C-557/13, EU:C:2015:227, 49. punkts).

29 Rezultāts, pie kura Tiesa nonāca iepriekšējā punktā minētajā spriedumā, ir balstīts uz apsvērumu, ka Regulas Nr. 1346/2000 4. un 13. pants ir *lex specialis* attiecībā pret citām tiesību normām, kas regulē dalībvalstu starptautiskās privāttiesības, it īpaši attiecībā pret Romas I regulu, un ir jāinterpretē, ievērojot Regulas Nr. 1346/2000 mērķus (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2015. gada 16. aprīlis, *Lutz*, C-557/13, EU:C:2015:227, 46. punkts).

30 Konkrētāk, attiecībā uz Regulas Nr. 1346/2000 13. panta mērķi no judikatūras izriet, ka šī panta mērķis ir aizsargāt tiesisko paļāvību personai, kura guvusi labumu no akta, kas kaitē visiem kreditoriem, paredzot, ka uz šo aktu pat pēc maksātnespējas procedūras sākšanas turpinās attiekties tiesības, kas tam bija piemērojamas dienā, kad tas tika īstenots, proti, *lex causae* (spriedums, 2015. gada 15. oktobris, *Nike European Operations Netherlands*, C-310/14, EU:C:2015:690, 19. punkts).

31 Šādos apstākļos jākonstatē, ka ne Regulas Nr. 1346/2000 13. panta formulējums, ne mērķi neļauj uzskatīt, ka forma un termiņš, kuros pusei ir jāatsaucas uz šo pantu tiesvedībā tiesā, tiek noteikti atbilstoši *lex causae*. Regulas Nr. 1346/2000 un it īpaši tās 13. panta mērķis nav aizsargāt personu pret parasto risku, ka tai būs jāaizstāvas šādā procedūrā vai nu dalībvalsts, kuras teritorijā attiecīgā persona dzīvo, vai arī citas dalībvalsts tiesā, ne, līdz ar to, arī pret procesuālajām tiesībām, ko piemēro kompetentā tiesa.

32 Tādējādi ir jāuzskata, ka tāds valsts tiesiskais regulējums, kāds ir *CPC* 167. pants, kurā būtībā ir paredzēts, ka atbildētajai savā iebildumu rakstā ir jānorāda visi tās aizstāvības pamati un jāiesniedz iespējamie procesuālie iebildumi un iebildumi pēc būtības, kas nevar tikt izvirzīti pēc savas ierosmes, pretējā gadījumā iestājas noilgums, aplūkojot šo pantu kopā ar *CPC* 183. pantu, kurā ir noteikts, ka puses tomēr var precizēt un grozīt prasības, iebildumus un apsvērumus tiesas sēdē, kurā notiek pirmā pušu uzklausīšana, ievērojot līdzvērtības un efektivitātes principus, kas ir atgādināti šī sprieduma 26. punktā, var tikt piemērots lietā par apstrīdēšanas prasību Regulas Nr. 1346/2000 4. panta 2. punkta m) apakšpunkta izpratnē, kuras ietvaros ir izvirzīts šīs regulas 13. pants.

33 Līdz ar to uz pirmo jautājumu ir jāatbild, ka Regulas Nr. 1346/2000 13. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka formu un termiņu, kurā personai, kura gūst labumu no akta, kas kaitē visiem kreditoriem, ir jāizvirza iebildums atbilstoši šim pantam, lai iebilstu pret prasību apstrīdēt šo aktu atbilstoši *lex fori concursus* normām, kā arī jautājums, vai kompetentā tiesa var piemērot šo pantu arī pēc savas ierosmes, vajadzības gadījumā, pēc attiecīgajām pusēm noteiktā termiņa beigām, nosaka dalībvalsts, kuras teritorijā lieta tiek izskatīta, procesuālās tiesības. Tomēr šīs tiesības nevar būt mazāk labvēlīgas par tām, kas regulē līdzīgas situācijas, kurām piemēro valsts tiesības (līdzvērtības princips), un tās nevar padarīt par praksē neiespējamu vai pārmērīgi apgrūtināt to tiesību īstenošanu, kuras piešķirtas Savienības tiesībās (efektivitātes princips), par ko ir jāpārliecinās iesniedzējtiesai.

Par otro jautājumu

34 Uzdodot otro jautājumu, iesniedzējtiesa jautā, vai Regulas Nr. 1346/2000 13. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka pusei, kurai ir pierādīšanas pienākums, ir jāsniedz pierādījumi tam, ka konkrētajā lietā *lex causae* vispārīgi un abstrakti nav paredzēti nekādi līdzekļi, ar kuriem apstrīdēt aktu, kas tiek uzskatīts par kaitējumu radošu, vai arī tādējādi, ka šai pusei ir jāsniedz pierādījumi tam, ka, ja *lex causae* atļauj apstrīdēt šāda veida aktu, konkrēti nav izpildīti nosacījumi, kas vajadzīgi, lai prasība pret šo aktu būtu pieņemama, un kas atšķiras no tiem, kuri paredzēti *lex fori concursus*.

35 Šajā ziņā vispirms Tiesa ir nospriedusi, ka no Regulas Nr. 1346/2000 13. panta mērķa, kas ir atgādināts šī sprieduma 30. punktā, skaidri izriet, ka šī panta piemērošanai ir jāņem vērā visi lietas apstākļi. Nevar pastāvēt tiesiska paļāvība, ka pēc maksātnespējas procedūras sākšanas akta spēkā esamība tiks izvērtēta, abstrahējoties no šiem apstākļiem, lai gan, ja šāda procedūra nebūtu sākta, tie būtu jāņem vērā (spriedums, 2015. gada 15. oktobris, *Nike European Operations Netherlands*, C-310/14, EU:C:2015:690, 20. punkts).

36 Tāpat arī Tiesa ir nospriedusi, ka pienākums šauri interpretēt Regulas Nr. 1346/2000 13. pantā paredzēto izņēmumu liedz paplašināti interpretēt šī panta piemērojamību, kas personai, kura guvusi labumu no akta, kas kaitē visiem kreditoriem, ļautu izvairīties no *lex fori concursus* piemērošanas, tikai

tīri abstrakti norādot uz to, ka attiecīgais akts nav apstrīdams, pamatojoties uz *lex causae* normu (spriedums, 2015. gada 15. oktobris, *Nike European Operations Netherlands*, C-310/14, EU:C:2015:690, 21. punkts).

37 Visbeidzot, Tiesa ir atzinusi arī, ka saistībā ar Regulas Nr. 1346/2000 13. panta piemērošanu, ja atbildētājs prasībā par akta spēkā neesamību, atzīšanu par spēkā neesošu vai nepiemērošanu norāda uz *lex causae* normu, saskaņā ar kuru šis akts ir apstrīdams tikai šajā tiesību normā paredzētajos apstākļos, šim atbildētājam ir jānorāda uz šo apstākļu neesamību un jāsniedz par to pierādījumi (spriedums, 2015. gada 15. oktobris, *Nike European Operations Netherlands*, C-310/14, EU:C:2015:690, 31. punkts).

38 Līdz ar to Tiesa ir netieši izslēgusi interpretāciju, saskaņā ar kuru minētajam atbildētājam būtu jāpierāda, ka *lex causae* neparedz vispārīgi un abstrakti nekādus līdzekļus, ar kuriem apstrīdēt attiecīgo aktu, turklāt šāda interpretācija būtu pārāk šaura, ņemot vērā to, ka šādi apstrīdēšanas līdzekļi praktiski vienmēr pastāv, vismaz abstrakti, un tā tātad atņemtu Regulas Nr. 1346/2000 13. pantam tā lietderīgo iedarbību.

39 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, uz otro jautājumu ir jāatbild, ka Regulas Nr. 1346/2000 13. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka pusei, kam ir pierādīšanas pienākums, ir jāpierāda, ka, ja *lex causae* ļauj apstrīdēt aktu, kas tiek uzskatīts par kaitējumu radošu, konkrēti nav izpildīti priekšnoteikumi, kas ir paredzēti, lai pret šo aktu celtā prasība varētu tikt pieņemta, un kas atšķiras no tiem, kuri ir paredzēti *lex fori concursus*.

Par trešo līdz piekto jautājumu

40 Trešais līdz piektais jautājums, kas ir jāpārbauda kopā, būtībā attiecas uz Regulas Nr. 1346/2000 13. panta interpretāciju, it īpaši attiecībā uz iespēju izvirzīt šo tiesību normu gadījumā, kas ir paredzēts Romas I regulas 3. panta 3. punktā, proti, ja visi attiecīgās situācijas starp līgumslēdzējām pusēm elementi atrodas citā valstī, kas nav tā valsts, kuras tiesību aktus ir izvēlējušās minētās puses.

41 Vispirms jānorāda, ka atbilstoši Romas I regulas 28. pantam tā ir piemērojama līgumiem, kas noslēgti pēc 2009. gada 17. decembra. Kā izriet no Tiesas rīcībā esošajiem elementiem, līgums, kas regulē pamatlietā aplūkotos maksājumus, tika noslēgts 2008. gada 11. martā un tā spēkā esamība tika pagarināta ar 2009. gada 9. decembra papildu vienošanos.

42 Līdz ar to Romas I regula nav piemērojama pamatlietā.

43 Šādos apstākļos un tā kā atbilstoši Romas konvencijas pirmā protokola par to, kā Eiropas Kopienu Tiesa interpretē Romas konvenciju par tiesību aktiem, 2. punktam iesniedzējtiesai nav kompetences uzdot Tiesai jautājumu par šīs konvencijas interpretāciju, šis spriedums attiecas uz Romas I regulu tikai, ciktāl šāda atsauce ļauj precizēt Regulas Nr. 1346/2000 13. panta piemērošanas jomu.

44 Ņemot vērā šos apsvērumus, trešais līdz piektais jautājums ir jāpārformulē tādējādi, ka tie attiecas uz to, vai tad, ja līgumslēdzējas puses, kas ir reģistrētas vienā un tajā pašā dalībvalstī, kuras teritorijā atrodas arī visi citi būtiskie attiecīgās situācijas elementi, ir noteikušas, ka līgumam ir piemērojami citas dalībvalsts tiesību akti, var derīgi atsaukties uz Regulas Nr. 1346/2000 13. pantu.

45 Šajā ziņā ir vispārzināms, ka starptautiskajā tirdzniecībā līgumslēdzējas puses regulāri izmanto iespēju piemērot līgumam noteiktas dalībvalsts tiesības, izmantojot šajā ziņā līguma noteikumu, it īpaši, lai nodrošinātu tiesisko noteiktību attiecībā uz pušu tiesībām un pienākumiem, kas izriet no attiecīgā līguma. Romas I regulas 3. panta 1. punktā, kā arī Romas konvencijas 3. panta 1. punktā, kurš bija spēkā visās dalībvalstīs Regulas Nr. 1346/2000 pieņemšanas laikā, šī iespēja ir paredzēta.

46 Līdz ar to, tā kā minētā iespēja ir iegūta, pieņemot Regulu Nr. 1346/2000, un ne šīs regulas 13. pants, ne citas tās normas neietver ierobežojumus šajā ziņā, jāuzskata, ka šis 13. pants ir piemērojams pat tad, ja puses ir noteikušas, ka šim līgumam ir piemērojamas citas dalībvalsts tiesības, kas nav tās dalībvalsts tiesības, kurā ir reģistrētas abas šīs puses.

47 Turklāt jāatgādina, ka Regulas Nr. 1346/2000 preambulas 23. apsvērumā ir noteikts, ka šajā regulā "ietvertajiem jautājumiem jānosaka vienoti tiesību normu kolīziju noteikumi, kas to piemērošanas jomā aizstāj valstu starptautisko privāttiesību noteikumus".

48 Tādējādi, kā tas ir atgādināts šī sprieduma 29. punktā, Tiesa ir nospriedusi, ka Regulas Nr. 1346/2000 4. un 13. pants ir *lex specialis* attiecībā pret Romas I regulu un ir jāinterpretē, ievērojot Regulas Nr. 1346/2000 mērķus (spriedums, 2015. gada 16. aprīlis, *Lutz*, C-557/13, EU:C:2015:227, 46. punkts).

49 Līdz ar to ir jāuzskata, ka Romas I regulas 3. panta 3. punktā nav regulēts jautājums, vai tad, ja visi citi situācijas elementi, izņemot pušu piemērojamo tiesību izvēli, atrodas citā dalībvalstī nekā tā, kuras tiesības ir izvēlētas, pušu izvēle ir jāņem vērā, lai piemērotu Regulas Nr. 1346/2000 13. pantu. Šis jautājums ir jāpārbauda, ņemot vērā vienīgi Regulas Nr. 1346/2000 normas un ievērojot it īpaši pēdējās minētās regulas mērķus.

50 Šajā ziņā jākonstatē, ka Regulā Nr. 1346/2000 nav ietvertas atkāpes normas, kas būtu pielīdzināmas Romas I regulas 3. panta 3. punktam. Līdz ar to, tā kā nav šajā ziņā pretēju elementu Regulā Nr. 1346/2000, jāuzskata, ka uz šīs regulas 13. pantu var derīgi atsaukties pat tad, ja līgumslēdzējas puses, kuru reģistrācijas vieta ir vienā un tajā pašā dalībvalstī, kuras teritorijā atrodas arī visi citi būtiskie situācijas elementi, ir noteikušas, ka šim līgumam ir piemērojamas citas dalībvalsts tiesības.

51 Tomēr šajos apstākļos jāatgādina, ka atbilstoši Tiesas pastāvīgajai judikatūrai personas nevar ļaunprātīgi vai krāpnieciski atsaukties uz Savienības tiesību normām.

52 Šādos apstākļos no iedibinātas judikatūras izriet, ka, lai varētu konstatēt ļaunprātīgu rīcību, jābūt izpildītiem abiem – gan objektīvajam, gan subjektīvajam elementam. Pirmkārt, attiecībā uz objektīvo elementu – lai izdarītu šādu konstatējumu, no visu objektīvo apstākļu kopuma ir jāizriet, ka, lai gan Savienības tiesiskajā regulējumā paredzētie nosacījumi formāli ir ievēroti, šā tiesiskā regulējuma mērķis tomēr nav sasniegts. Otrkārt, lai izdarītu šādu konstatējumu, ir nepieciešams subjektīvais elements, proti, no objektīvo elementu kopuma ir jāizriet, ka attiecīgo darbību galvenais mērķis ir nepamatotas priekšrocības iegūšana. Ļaunprātīgas rīcības aizliegumam nav nozīmes, ja attiecīgajiem darījumiem var būt cits izskaidrojums nekā tikai priekšrocību iegūšana (spriedums, 2016. gada 28. jūlijs, *Kratzer*, C-423/15, EU:C:2016:604, 38.–40. punkts un tajā minētā judikatūra).

53 Tiesa ir nospriedusi arī, ka, lai konstatētu šī otrā elementa pastāvēšanu, kas ir saistīts ar tirgus dalībnieku nodomu, it īpaši var ņemt vērā attiecīgo darījumu tīri mākslīgo raksturu. Iesniedzējtiesai ir jāpārbauda atbilstoši valsts tiesībās noteiktajai pierādīšanas kārtībai, vai pamatlietā ir konstatējami ļaunprātīgu rīcību veidojoši elementi, ja vien tādējādi netiek kaitēts Savienības tiesību efektivitātei (spriedums, 2016. gada 28. jūlijs, *Kratzer*, C-423/15, EU:C:2016:604, 41. un 42. punkts un tajā minētā judikatūra).

54 Tādējādi attiecībā uz Regulas Nr. 1346/2000 13. panta piemērošanu tādā situācijā, kāda ir pamatlietā, šāda piemērošana var tikt noraidīta tikai gadījumā, ja objektīvi šķiet, ka tās mērķis, kas šajos apstākļos ir nodrošināt pušu tiesisko paļāvību par attiecīgo tiesību aktu piemērojamību, nav aizskarts un ka līgumam tiek piemērotas attiecīgās dalībvalsts tiesības mākslīgi, proti, ar galveno mērķi nevis faktiski piemērot šim līgumam izvēlētās dalībvalsts tiesību aktus, bet atsaukties uz šī dalībvalsts tiesībām, lai izvairītos attiecībā uz līgumu vai tā izpildei pieņemtajiem aktiem no *lex fori concursus* piemērošanas.

55 Savukārt un jebkurā gadījumā ir jāatgādina, kā norāda Komisija, ka tikai tas, ka puses ir izmantojušas iespēju izvēlēties tādā situācijā, kāda ir pamatlietā, citas dalībvalsts tiesības nevis tās valsts, kurā tās ir reģistrētas, nerada nekādu prezumpciju attiecībā uz gribu krāpnieciskā vai ļaunprātīgā nolūkā izvairīties no tiesību normām, kas paredzētas maksātnespējas jomā.

56 Ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus, uz trešo līdz piekto jautājumu ir jāatbild, ka tad, ja līgumslēdzējas puses, kas ir reģistrētas vienā un tajā pašā dalībvalstī, kuras teritorijā atrodas arī visi citi būtiskie situācijas elementi, ir noteikušas, ka līgumam ir piemērojami citas dalībvalsts tiesību akti, var derīgi atsaukties uz Regulas Nr. 1346/2000 13. pantu ar nosacījumu, ka šīs puses nav izvēlējušās šīs tiesības krāpnieciskā vai ļaunprātīgā nolūkā, kas ir jāpārbauda iesniedzējtiesai.

Par tiesāšanās izdevumiem

57 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (piektā palāta) nospriež:

1) **Padomes 2000. gada 29. maija Regulas (EK) Nr. 1346/2000 par maksātnespējas procedūrām 13. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka formu un termiņu, kurā personai, kura gūst labumu no akta, kas kaitē visiem kreditoriem, ir jāizvirza iebildums atbilstoši šim pantam, lai iebilstu pret prasību atsaukt šo aktu atbilstoši *lex fori concursus* normām, kā arī jautājums, vai kompetentā tiesa var piemērot šo pantu arī pēc savas ierosmes, vajadzības gadījumā, pēc attiecīgajām pusēm noteiktā termiņa beigām, nosaka dalībvalsts, kuras teritorijā lieta tiek izskatīta, procesuālās tiesības; tomēr šīs tiesības nevar būt mazāk labvēlīgas par tām, kas regulē līdzīgas situācijas, kurām piemēro valsts tiesības (līdzvērtības princips), un tās nevar padarīt par praksē neiespējamu vai pārmērīgi apgrūtināt to tiesību īstenošanu, kas piešķirtas Savienības tiesībās (efektivitātes princips), par ko ir jāpārliecinās iesniedzējtiesai;**

2) **Regulas Nr. 1346/2000 13. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka pusei, kam ir pierādīšanas pienākums, ir jāsniedz pierādījumi tam, ka, ja *lex causae* ļauj apstrīdēt aktu, kas tiek uzskatīts par kaitējumu radošu, konkrēti nav izpildīti priekšnoteikumi, kas ir paredzēti, lai pret šo aktu celtā prasība varētu tikt pieņemta, un kas atšķiras no tiem, kuri paredzēti *lex fori concursus*;**

3) **ja līgumslēdzējas puses, kas ir reģistrētas vienā un tajā pašā dalībvalstī, kuras teritorijā atrodas arī visi citi būtiskie situācijas elementi, ir noteikušas, ka līgumam ir piemērojami citas dalībvalsts tiesību akti, var derīgi atsaukties uz Regulas Nr. 1346/2000 13. pantu ar nosacījumu, ka šīs puses nav izvēlējušās šīs tiesības krāpnieciskā vai ļaunprātīgā nolūkā, kas ir jāpārbauda iesniedzējtiesai.**

[Paraksti]